

פרשת בא - החודש הזה לכם: המשמעות העמוקה של המצווה הראשונה

1. **רש"י בראשית א,א:** אמר רבי יצחק: לא היה צריך להתחיל את התורה אלא במצוות החודש הזה לכם, שהיא מצווה ראשונה שנצטוו בה ישראל. (**שפתי חכמים:** אבל מילה וגיד הנשה שנאמרו בפרשת לך לך ווישלח, לא נצטוו בהם אלא יחידים ואינם נחשבים מכלל מצוותיה).

שמות יב: ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמור: החודש הזה לכם ראש חודשים. **ספר המצוות לרמב"ם, עשה קנג:** ציוונו יתברך לקדש חדשים ולחשב חדשים ושנים.

מנין המצוות להרמב"ם: מצווה ראשונה ממצוות עשה, לידע שיש שם אלוה, שנאמר: אנוכי ה' אלוקיך. מצווה שנייה: לייחדו [להאמין שהוא אחד], שנאמר: ה' אלוקינו ה' אחד. מצווה שלישית: לאהבו, שנאמר: ואהבת את ה'. מצווה רביעית: ליראה ממנו, שנאמר: את ה' אלוקיך תירא.

2. **יב,ב:** החודש הזה לכם ראש חודשים, ראשון הוא לכם לחודשי השנה. **רש"י:** אין מקרא יוצא מידי פשוטו, על חודש ניסן אמר לו: זה יהיה ראש לסדר מנין החודשים, שיהא אייר קרוי שני וסיוון שלישי.

ביאור ר' אליהו מזרחי על רש"י: אמר לו: כשהירח מתחדש יהיה לך ראש חודש ... ולכן נאמר 'ראש חודשים' בלשון רבים ... שכך יהיה נחשב לך לראש בכל החודשים.

משכיל לדוד: אם כל הפסוק הוא כפשוטו [לעשות את ניסן לראש חודשים], הרי כתוב אחר כך 'ראשון הוא לכם לחודשי השנה? אלא ודאי המילים הראשונות 'החודש הזה לכם ראש חודשים' באו לדרשה [שיש לעשות את התחדשות הירח לראש חודש].

מגילת אנטיוכוס: ויאמר לשריו: הלא ידעתם כי יש עם היהודים אשר בירושלים בינינו, לאלוהנו אינם מקריבים ודתנו אינם עושים ... ומייחלים ליום שברון המלכים והשלטונים ואומרים מתי ימלוך עלינו מלכנו ... בואו ונעלה עליהם ונבטל מהם הברית אשר כורת להם: שבת, **ראש חודש** ומילה.

3. **אבן עזרא יב,א:** והנה משה לא פירש לנו בתורה איך נקבע השנים והחדשים ואם לא נמצא אביב מה נעשה. ויש לתמוה מזה תמה גדולה: איך פירש דיני כל נגעי המצורע שהוא נוגע לאדם אחד ולא יעמוד בכל זמן והניח דבר המועדים שכל ישראל חייבים לשמרה בכל זמן? ויש כרת על חמץ בפסח ועל אכילת יוה"כ? **זוה לאות כי סמך על קריאת בית דין בכל דור ודור.**

4. **שמות רבה טו,ב:** אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: ריבון העולם, אימתי אתה עושה את המועדות? ... אמר להם: אני ואתם נסכים על מה שישראל גומרים ומעברים את השנה. שנאמר ... אלה מועדי ה' מקראי קודש אשר תקראו אתם במועד. אמר הקב"ה לישראל: לשעבר היה בידי, שנאמר: "עשה ירח למועדים", אבל מכאן ואילך הרי מסורה בידכם.

5. **ליקוטי שיחות כו/62:** מצוות קידוש החודש היא ראשונה גם בעניינה ובמדרגתה: אף שגדר העולם הגשמי, הוא היותו מורכב מזמן ומקום, אבל בסדר הקדימה מגיע הזמן לפני המקום. משום שכל התהוות היא שינוי בעבר שקודם ההתהוות. זאת אומרת שהמציאות הראשונה בעולם – שממנה מושפעים כל הנמצאים – היא זמן. הדברים מובנים בפשטות בעולמו של האדם, שקודם מגיע הזמן, יום מסוים, ואחרי זה כל פעולותיו ביום וחפצי העולם.

ולכן קידוש החודש היא מצווה ראשונה, משום שתחילה פועלים קדושה במימד הזמן, שהוא התחלת המציאות ואחרי זה באים מעשי האדם שמביאים את הקדושה אל מרחב המקום של העולם.

תורת מנחם תשיב א/267: נאמר 'ואברהם זקן בא בימים' ומבואר בזוהר על הפסוק, דבא בימים פירושו בא בימים **שלמים**, שהם הלבושים דתורה ומצוות. משום שהימים הם בחינת לבושים להלביש את נשמת האדם והם הם לבושי התורה ומצוות שעל ידם ממשיך עליו אחדותו יתברך.